

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**

**ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ**

ΓΝΩΜΗ

Δ9 ΕΑΔΗΣΥ/2022

(του άρθρου 347 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γδ' του ν. 4412/2016)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

**της παρ. 5 του άρθρου 353 του ν. 4412/2016, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο
10 του ν. 4912/2022**

Στην Αθήνα σήμερα, 20 Οκτωβρίου 2022, ημέρα Πέμπτη και ώρα 11:30 μ.μ., στα επί της οδού Κεφαλληνίας 45 & Κορνά Τράκα γραφεία της, συνήλθε η ως άνω ΕΠΙΤΡΟΠΗ της ΕΝΙΑΙΑΣ ΑΡΧΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (εφεξής και «Αρχή» ή «ΕΑΔΗΣΥ») σε συνεδρίαση, μετά από σχετική πρόσκληση της Προέδρου της, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως σε όλα τα Μέλη της Επιτροπής.

Τα προσκληθέντα Μέλη της Επιτροπής παρέστησαν κατά τη συνεδρίαση, ως εξής:

Πρόεδρος: Ανδρονίκη Θεοδοκάτου, Πρόεδρος της Αρχής

Μέλη: Ευαγγελία Κουτούπα, Σύμβουλος της Αρχής

Δημήτριος Χανής, Σύμβουλος της Αρχής

Χρυσάνθη Ζαράρη, Μέλος της Αρχής

Αδάμ Καραγλάνης, Μέλος της Αρχής

Βασιλική Σκαρτσούνη, Μέλος της Αρχής

Δημήτριος Σταθακόπουλος, Μέλος της Αρχής (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Γραμματέας: Αθανάσιος Λαμπράκης, ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού

Εισηγητές : Γεράσιμος Ρηγάτος, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό ΕΑΔΗΣΥ, κλάδου Πληροφορικής,

Δήμητρα Παπασταματίου, Νομικός, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό ΕΑΔΗΣΥ.

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης, παρέστησαν, οι εισηγητές, κ.κ. Ρηγάτος και Παπασταματίου, η Προϊσταμένη του Τμήματος Ελέγχου Αιτημάτων Διαπραγμάτευσης της Διεύθυνσης Ελέγχου, Μαίρη Παναγοηλιοπούλου, καθώς και η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης

Ελέγχου, Μαριλένα Σιδέρη, οι οποίοι αποχώρησαν πριν την έναρξη της διαδικασίας ψηφοφορίας των Μελών της Επιτροπής και τη λήψη απόφασης.

ΘΕΜΑ: Διατύπωση σύμφωνης γνώμης της Αρχής για την προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, της ΕΛΤΑ Α.Ε, κατά τις διατάξεις της παραγράφου δ του άρθρου 269 του ν. 4412/2016, για την ανάθεση σύμβασης «Αναβάθμιση μηχανογραφικού εξοπλισμού της ΕΛΤΑ Α.Ε. για την αντιμετώπιση περιστατικών ασφαλείας», προϋπολογισμού 3.500.000€ χωρίς Φ.Π.Α.

Με το υπ' αρ. 5030/23-08-2022 έγγραφο της ΕΛΤΑ Α.Ε. (Α.Π. εισερχ. ΕΑΑΔΗΣΥ 4440/24.08.2022), όπως διευκρινίστηκε και συμπληρώθηκε εγγράφως, κατόπιν σχετικού αιτήματος της Αρχής στις 28.09.22 και έλαβε Α.Π. εισ. Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. 5049/29.09.2022, μετά του συνημμένου σε αυτό φακέλου, ζητείται η παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής, περί προσφυγής σε διαδικασία διαπραγμάτευσης σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. δδ' του ν. 4013/2011, ως ισχύει, για λόγους επιτακτικής και κατεπείγουσας ανάγκης που οφείλεται σε απρόβλεπτη περίσταση, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου δ του άρθρου 269 του ν. 4412/2016, προς τον σκοπό σύναψης σύμβασης, με αντικείμενο την «Αναβάθμιση μηχανογραφικού εξοπλισμού της ΕΛΤΑ Α.Ε. για την αντιμετώπιση περιστατικών ασφαλείας», προϋπολογισμού 3.500.000€ χωρίς Φ.Π.Α.. Συνοδευτικά της αίτησης υποβλήθηκαν και η σχετική απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρείας για την έγκριση της αποστολής του Αιτήματος.

Επισημαίνεται ότι το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ', υποπερ. δδ' του ν. 4013/2011 καταργήθηκε δυνάμει του άρθρου 19 του ν. 4912/2022 (Α' 59) από το χρονικό σημείο της έκδοσης της Πράξης Υπουργικού Συμβουλίου αριθμ. 29/2022 (ΥΟΔΔ 908/30.9.2022), με την οποία διορίστηκαν η Πρόεδρος και οκτώ Σύμβουλοι της Αρχής, η δε σχετική αρμοδιότητα ασκείται πλέον σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 347 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γδ' του ν. 4412/2016 ως ισχύει.

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ – ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

1. Από τη μελέτη των στοιχείων και εγγράφων του φακέλου της υπόθεσης, προκύπτουν τα ακόλουθα:

Η ΕΛΤΑ Α.Ε. στις 20.03.2022 δέχθηκε εκτεταμένη κυβερνοεπίθεση στα πληροφοριακά συστήματά της, μέσω ενός κακόβουλου λογισμικού, εξαιτίας της οποίας τέθηκαν εκτός λειτουργίας ή υπέστησαν σοβαρές βλάβες κρίσιμα λειτουργικά συστήματα και «απωλέστησαν» σημαντικές εφαρμογές και δεδομένα της εταιρείας.

Η αιτούσα, αναφέρει ότι *«ενέργησε άμεσα με τη λήψη κάθε ενδεδειγμένου μέτρου και με τη βοήθεια εξειδικευμένων συμβούλων, προσπάθησε να επαναφέρει σε ασφαλή λειτουργία όσα συστήματα μπορούσε και να περιορίσει την επέκταση της βλάβης.*

Μια σημαντική παράμετρος που συνέβαλε κατά κάποιο τρόπο στην ευαλωτότητα των συστημάτων της εταιρείας, ήταν η χρήση παρωχημένου υλικού (hardware) και λογισμικού (software) των σταθμών εργασίας που είναι εγκατεστημένοι τόσο στα κεντρικά γραφεία

όσο και στο πανελλαδικό δίκτυο των καταστημάτων της εταιρείας. Η διαπίστωση αυτή έγινε και από την εταιρεία PWC, η οποία κλήθηκε άμεσα ως σύμβουλος υποστήριξης της εταιρείας για την αντιμετώπιση της κυβερνοεπίθεσης.

Η εταιρεία...έχει ήδη διεκπεραιώσει ένα σημαντικό αριθμό δράσεων αντιμετώπισης των αποτελεσμάτων της κυβερνοεπίθεσης και έχει επανέλθει σε ασφαλές περιβάλλον λειτουργίας. Το περιβάλλον αυτό, όμως, εξακολουθεί να είναι ευάλωτο, καθώς τα παρωχημένα υλικά hardware και software δεν έχουν αντικατασταθεί και παραμένουν σοβαροί πόλοι εισόδου κακόβουλων λογισμικών. Η αντικατάστασή τους είναι απολύτως και άμεσα επιβεβλημένη κατά κοινή διαπίστωση και των στελεχών της Γενικής Διεύθυνσης Πληροφορικής αλλά και των δυο μεγάλων εταιρειών που συνέδραμαν την αιτούσα και συγκεκριμένα των εταιρειών PWC και NETBULL.

Ο αριθμός των σταθμών εργασίας σε κεντρικό επίπεδο αλλά και σε όλο το δίκτυο της εταιρείας οι οποίοι πρέπει να αντικατασταθούν ανέρχεται σε 3.200.

Όπως διαπιστώνεται από το σύνολο των εγγράφων που θέτονται υπόψη και κυρίως από τις εκθέσεις των εταιρειών PWC και NETBULL η ανάγκη για την άμεση αντικατάσταση των παρωχημένων σταθμών εργασίας και του λογισμικού που είναι εγκατεστημένο κρίνεται άμεση και μια προσφυγή σε διαγωνιστική διαδικασία ανοιχτού διεθνούς διαγωνισμού θα διαρκέσει σημαντικό χρονικό διάστημα το οποίο είναι κρίσιμο για την εταιρεία καθώς η ασφάλεια που δημιουργήθηκε με τις παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά ευάλωτη.

Δεδομένου, επομένως, ότι η ανάγκη αντικατάστασής των παρωχημένων συστημάτων κρίνεται ότι είναι αδήριτη και άμεση, η αιτούσα υπέβαλε, σύμφωνα με τις προβλέψεις του άρθρου 2 παρ. 2 περ. γ'. υποπερ. δδ'. του ν. 4013/2011, αίτημα για έκδοση σύμφωνης γνώμης για προσφυγή της ΕΛΤΑ Α.Ε. σε διαδικασία απευθείας ανάθεσης της σύμβασης με αντικείμενο «Αναβάθμιση μηχανογραφικού εξοπλισμού της ΕΛΤΑ Α.Ε. για την αντιμετώπιση περιστατικών ασφαλείας» λόγω συνδρομής των προϋποθέσεων του άρθρου 269 περ. δ' του ν. 4412/2016. [...]

Ο συνολικός προϋπολογισμός της αιτούμενης σύμβασης κατόπιν διαπραγμάτευσης, ανέρχεται σε 3.500.000 € πλέον ΦΠΑ, και ανά τμήμα κατανέμεται ως ακολούθως:

- α) Για προμήθεια εξοπλισμού και δη την προμήθεια 3.200 σταθμών εργασίας (PC), συνολικού εξοπλισμού 3.200 τμημάτων: 2.240.000 € πλέον ΦΠΑ.
- β) Για τις Υπηρεσίες εγκατάστασης συνολικά 1.260.000€ πλέον ΦΠΑ, οι οποίες αναλύονται ανά υποέργο ως ακολούθως:
 - Υποέργο 1: Δημιουργία πρότυπου εγκατάστασης (golden image) και πιλοτική εγκατάστασή του σε 2 καταστήματα: 350.000 € πλέον ΦΠΑ.
 - Υποέργο 2: Εργασίες σταθμών εργασίας σε κάθε κατάστημα, οι οποίες υπολογίζονται σε 2,5 εργατομέρες και σε 1.300 καταστήματα πανελλαδικά: 910.000 € πλέον ΦΠΑ.»

2. Η Αρχή, προκειμένου να διαπιστώσει εάν συντρέχουν σωρευτικά οι προϋποθέσεις εφαρμογής των επικαλούμενων διατάξεων του άρθρου 269 περ. δ' ν. 4412/2016, ζήτησε επιπρόσθετες πληροφορίες από την αιτούσα, ώστε να διευκρινίσει τα ακόλουθα :

α. Εάν η ΕΛΤΑ Α.Ε. εφάρμοζε πριν την κυβερνοεπίθεση ολοκληρωμένη πολιτική ασφαλείας με όλα τα ενδεδειγμένα σύγχρονα μέτρα προστασίας από κακόβουλες ενέργειες.

β. Εάν η κυβερνοεπίθεση της 20/3/2022 είχε αρχικό στόχο και σημείο εισόδου την πληροφοριακή υποδομή κάποιου καταστήματος / περιφερειακού σημείου εξυπηρέτησης ή τα κεντρικά πληροφοριακά συστήματα και υποδομές.

γ. Εάν το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης αφορά στην αναβάθμιση μόνο του μηχανογραφικού εξοπλισμού των καταστημάτων ή και των κεντρικών πληροφοριακών υποδομών.

δ. Στη σχετική έκθεση ψηφιακού μετασχηματισμού, να προσδιοριστεί η φάση στην οποία ήταν ενταγμένο το αντικείμενο της εν λόγω σύμβασης.

ε. Το εκτιμώμενο χρονοδιάγραμμα ανάθεσης, συμβασιοποίησης και υλοποίησης της σχετικής σύμβασης.

Στη συνέχεια η ΕΛΤΑ Α.Ε., στο από 28.09.22 έγγραφό της (α.π. εισερχ. ΕΑΑΔΗΣΥ 5049/29.09.22) ανέφερε σε σχέση με τα ως άνω ερωτήματα τα εξής:

α. Εάν η ΕΛΤΑ Α.Ε. εφάρμοζε πριν την κυβερνοεπίθεση ολοκληρωμένη πολιτική ασφαλείας με όλα τα ενδεδειγμένα σύγχρονα μέτρα προστασίας από κακόβουλες ενέργειες:

Η ΕΛΤΑ Α.Ε. ανέφερε ότι εφάρμοζε, πριν την Κυβερνοεπίθεση (η οποία έλαβε χώρα στις 20.03.2022), ολοκληρωμένη πολιτική ασφαλείας με όλα τα ενδεδειγμένα σύγχρονα μέτρα προστασίας από κακόβουλες ενέργειες. Πιο συγκεκριμένα, η ΕΛΤΑ Α.Ε. εφάρμοζε τα κάτωθι:

- Την Πολιτική Ασφάλειας Συστημάτων & Δεδομένων της ΕΛΤΑ Α.Ε., όπως έχει εγκριθεί κατά την με Αρ. 1753/01.06.2018 Συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου (εφεξής αναφερόμενη ως η «Πολιτική»). Στο πλαίσιο της Πολιτικής ανατίθεται στο Τμήμα Ασφάλειας, μεταξύ άλλων, η αρμοδιότητα για καθορισμό, αναθεώρηση και έκδοση Επιχειρησιακών Οδηγιών & Κανόνων, καθώς και Προτύπων & Διαδικασιών Ασφάλειας Πληροφοριών. Τόσο η Πολιτική όσο και τα επιμέρους Έγγραφα που την εξειδικεύουν, αποτελούν μέρος του Σχεδίου Ασφάλειας Πληροφοριών της Εταιρείας, το οποίο είναι πιστοποιημένο κατά ISO 27001/2013 για ένα μέρος των δραστηριοτήτων της ΕΛΤΑ Α.Ε..
- Την Πολιτική Προστασίας της Ιδιωτικότητας από τον Σχεδιασμό και Εξ' Ορισμού (Privacy by Default and by Design), όπως έχει εγκριθεί κατά την με Αρ. 1868/29.12.2021 (Θέμα 2ο) Συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΛΤΑ Α.Ε..
- Στο πλαίσιο της ανάθεσης στο Τμήμα Ασφάλειας της αρμοδιότητας για έκδοση Επιχειρησιακών Οδηγιών & Κανόνων, καθώς και Προτύπων & Διαδικασιών Ασφάλειας Πληροφοριών, όπως αυτό αναφέρεται παραπάνω, έχουν εκδοθεί ένα σύνολο από επιμέρους Έγγραφα, εγκεκριμένα από τον εκάστοτε Υπεύθυνο Ασφάλειας Πληροφοριών, τα οποία παρατίθενται κατωτέρω και συνημμένα:
 - ΔΑ 100 Διαδικασία Εκτίμησης Κινδύνων Ασφάλειας Πληροφοριών
 - ΔΑ 101 Διαδικασία Αντιμετώπισης Κινδύνων Ασφάλειας Πληροφοριών

- ΔΑ 106 Οργάνωση Ασφάλειας Πληροφοριών
- ΔΑ 107 Ασφάλεια Ανθρώπινων Πόρων
- ΔΑ 109 Έλεγχος Πρόσβασης
- ΔΑ 110 Κρυπτογραφία
- ΔΑ 111 Φυσική και Περιβαλλοντική Ασφάλεια
- ΔΑ 112 Επιχειρησιακή Ασφάλεια
- ΔΑ 113 Ασφάλεια Επικοινωνιών
- ΔΑ 114 Προμήθεια - Ανάπτυξη Πληροφοριακών Συστημάτων
- ΔΑ 115 Σχέση με τους Προμηθευτές

β. Εάν η κυβερνοεπίθεση της 20/3/2022 είχε αρχικό στόχο και σημείο εισόδου την πληροφοριακή υποδομή κάποιου καταστήματος / περιφερειακού σημείου εξυπηρέτησης ή τα κεντρικά πληροφοριακά συστήματα και υποδομές.

Η Κυβερνοεπίθεση της 20.03.2022 είχε ως σημείο εισόδου την Κεντρική Πληροφοριακή Υποδομή της ΕΛΤΑ Α.Ε. Η επίθεση όμως δεν περιορίστηκε στην Κεντρική Πληροφοριακή Υποδομή, αλλά διαπιστώθηκε -κατά την εξέλιξη της επίθεσης- ότι περίπου ογδόντα (80) σταθμοί εργασίας και εξυπηρετητές (εφεξής «μηχανήματα» / «συστήματα») με παρωχημένο λειτουργικό σύστημα (Windows XP, Windows 7, Windows Server 2003) που βρίσκονται σε Καταστήματα, είχαν μολυνθεί από το κακόβουλο λογισμικό και αξιοποιούνταν από τους δράστες για την περαιτέρω διασπορά αυτού και σε επιπλέον συστήματα. Προκειμένου να ανακόψει την επίθεση, ο Οργανισμός προχώρησε σε άμεση διαγραφή και επανεγκατάσταση του λειτουργικού συστήματος στα μολυσμένα Συστήματα, καθώς σε διαφορετική περίπτωση το κακόβουλο λογισμικό θα εξαπλωνόταν και στα υπόλοιπα ευάλωτα Συστήματα, τα οποία έχουν αντίστοιχα παρωχημένο λειτουργικό σύστημα (Windows XP, Windows 7, Windows Server 2003) και πάσχουν από τα ίδια κενά ασφαλείας. Με τον τρόπο αυτό αναχαιτίστηκε η επίθεση από περίπου τρεις χιλιάδες εκατόν είκοσι (3.120) σταθμούς εργασίας και εξυπηρετητές, πέραν εκείνων που προσβλήθηκαν κατά την επίθεση.

Επισημαίνεται, από την ΕΛΤΑ Α.Ε., ότι τα μηχανήματα που λειτουργούν με παρωχημένο λειτουργικό σύστημα, διακρίνονται από έναν σημαντικό αριθμό ευπαθειών ασφαλείας, οι οποίες θεωρούνται ιδιαίτερα επικίνδυνες, καθώς είναι ευρέως γνωστές και εύκολα αξιοποιήσιμες. Επιπλέον, δεν υπάρχει δυνατότητα αποκατάστασής τους, καθώς η κατασκευάστρια του λειτουργικού συστήματος (Microsoft) έχει σταματήσει εδώ και χρόνια την υποστήριξή τους και την παροχή αναβαθμίσεων ασφαλείας (security patches). Το πλήθος των εν λόγω Συστημάτων (συνολικά 3.200) θεωρείται εξαιρετικά υψηλό, και συνδυαστικά με το είδος και την κρισιμότητα των ευπαθειών, αναμένεται με βεβαιότητα ότι θα οδηγήσει σε επανάληψη μίας μεγάλης κλίμακας Κυβερνοεπίθεσης στην ΕΛΤΑ Α.Ε.

γ. Εάν το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης αφορά στην αναβάθμιση μόνο του μηχανογραφικού εξοπλισμού των καταστημάτων ή και των κεντρικών πληροφοριακών υποδομών .

Το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης αφορά τον προαναφερθέντα μηχανογραφικό εξοπλισμό, που βρίσκεται τόσο στην Κεντρική Πληροφοριακή Υποδομή της ΕΛΤΑ Α.Ε., όσο και στα Καταστήματα της ΕΛΤΑ Α.Ε. ανά την Επικράτεια. Όπως αναλύεται στα υποβληθέντα με την Εισήγηση προς το ΔΣ, το αντικείμενο της προς ανάθεση σύμβασης αφορά συνολικά 3.200 μηχανήματα, εκ των οποίων 450 αφορούν στην Κεντρική Πληροφοριακή Υποδομή του Φορέα και 2.750 στα Καταστήματα. Με τον τρόπο αυτό θα αντιμετωπιστούν συνολικά οι ευπάθειες που οφείλονται στη λειτουργία παρωχημένων Πληροφοριακών Συστημάτων.

δ. Στη σχετική έκθεση ψηφιακού μετασχηματισμού, να προσδιοριστεί η φάση στην οποία ήταν ενταγμένο το αντικείμενο της εν λόγω σύμβασης.

Το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης συμπεριλαμβάνεται στη Φάση Προετοιμασίας (“Preparation Phase”) της Έκθεσης του Ψηφιακού Μετασχηματισμού, και πιο συγκεκριμένα στην στρατηγική δράση «Υποδομές και Αρχιτεκτονική Ασφάλειας» (“Infrastructure & Security Architecture”). Η συγκεκριμένη δράση αναγνωρίζει την ανάγκη αναβάθμισης της τεχνολογικής αρχιτεκτονικής και των υποδομών του Οργανισμού, προκειμένου να είναι σε θέση να καλύψει τις ανάγκες και να υποστηρίξει τις νέες τεχνολογίες και λύσεις του Πλάνου Μετασχηματισμού.

ε. Το εκτιμώμενο χρονοδιάγραμμα ανάθεσης, συμβασιοποίησης και υλοποίησης της σχετικής σύμβασης.

Σκοπός της προσφυγής σε διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη προκήρυξη, όπως αναφέρει η αιτούσα, είναι η άμεση ανάθεση της οικείας σύμβασης, δηλαδή η σύντμηση του χρόνου που απαιτείται για μία συνήθη αντιστοίχου μεγέθους διαγωνιστική διαδικασία της ΕΛΤΑ Α.Ε..

“Εν προκειμένω, η Εταιρεία μας έχει την πρόθεση να απευθυνθεί σε τρεις (3) εταιρείες, οι οποίες, βάσει της έρευνας αγοράς που έχει στο μεσοδιάστημα διεξαγάγει, διαθέτουν την απαραίτητη οικονομική ευρωστία, αλλά και αποδεδειγμένη εμπειρία στη λειτουργία και μηχανογράφηση Καταστημάτων εξυπηρέτησης κοινού σε Πανελλαδική κλίμακα, έχοντας αντιμετωπίσει τα θέματα πληροφορικής ασφάλειας, προσωπικών δεδομένων και επιχειρησιακής συνέχειας σε αυτά, έχουν εκτελέσει αντίστοιχες με το Έργο των ΕΛΤΑ εργασίες με τη χρήση πολλών συνεργειών σε όλη την Ελλάδα, έχουν άριστη γνώση και εμπειρία αναφορικά με τη διασύνδεση του μηχανογραφικού εξοπλισμού σε τηλεπικοινωνιακά δίκτυα. Παράλληλα, πρόθεση της Εταιρείας μας είναι να εξεταστεί η δυνατότητα, κατά τη διαπραγμάτευση, η ανάθεση της σύμβασης να χωριστεί σε τμήματα, ώστε ιδανικά να προκύψουν περισσότεροι από ένας ανάδοχοι για την εκτέλεση του Έργου, και να είναι εφικτό, το έργο να εκτελείται «παράλληλα» από περισσότερες ομάδες, λόγω του επείγοντος χαρακτήρα του.

Η επιλογή τριών εταιρειών για την αποστολή της σχετικής πρόσκλησης αποτελεί την ασφαλέστερη και αντικειμενικότερη προϋπόθεση για την επιτυχή και αποτελεσματική

υλοποίηση του Έργου με βάση τα τιθέμενα κριτήρια επιλογής σε όρους χρόνου, κόστους και ποιότητας, ενώ παράλληλα εξυπηρετεί την ανάπτυξη επαρκούς ανταγωνισμού.

Τέλος, επισημαίνεται ότι η διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη προκήρυξη παρέχει μεγαλύτερο βαθμό ευελιξίας στην Εταιρεία μας κατά την εκτέλεση της σύμβασης. Κατά συνέπεια, σε περίπτωση που οι εν λόγω τρεις (3) προτεινόμενοι υποψήφιοι Ανάδοχοι κρίνουν ότι προκύπτει ανάγκη περαιτέρω υποστήριξης σε ζητήματα αμιγώς εκτέλεσης των εργασιών εγκατάστασης του μηχανογραφικού εξοπλισμού και συμβουλευτικής και εκπόνησης πολιτικών Κυβερνοασφάλειας, τότε η ανάγκη αυτή δύναται να καλυφθεί απευθείας μέσω δυνατότητας ανάθεσης σε υπεργολάβους των τυχόν απαιτούμενων υπηρεσιών για την επιτάχυνση της υλοποίησης του Έργου, χωρίς τις χρονοκαθυστερήσεις και δεσμεύσεις που προκύπτουν από μία διαφορετική διαγωνιστική διαδικασία. Κατά συνέπεια, η υλοποίηση του αντικειμένου της σύμβασης με βάση τα ανωτέρω αναφερόμενα, αλλά και με βάση την παρεχόμενη ευελιξία της συγκεκριμένης διαδικασίας, θεωρούμε ότι θα είναι πολύ σύντομη, δεδομένου και του μεγάλου αριθμού των καταστημάτων των ΕΛΤΑ (1.300 Πανελλαδικά).

Ως προς τη διαδικασία μέχρι την υπογραφή της σύμβασης, οι εκτιμώμενοι χρόνοι θεωρούμε ότι θα είναι εξαιρετικά σύντομοι σε σύγκριση με τις λοιπές διαδικασίες ανάθεσης σύμβασης (ανοικτός, κλειστός κ.λ.π.), με δεδομένο ότι η σχετική πρόσκληση με τις τεχνικές προδιαγραφές θα έχει ολοκληρωθεί μέχρι την έκδοση της σχετικής απόφασης από την Αρχή σας. Κατά συνέπεια εκτιμούμε ότι θα απαιτηθούν, για τη συλλογή και αξιολόγηση προσφορών, περί τις επτά (7) εργάσιμες ημέρες. Σε διαφορετική περίπτωση, λόγω της πιθανότητας άσκησης –κατά τα συνήθως συμβαίνοντα– προδικαστικών προσφυγών και δικαστικών εμπλοκών, ο χρόνος για να φτάσουμε στη συμβασιοποίηση δεν μπορεί καν χρονικά να προσδιοριστεί, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τα ΕΛΤΑ για το συγκεκριμένο Έργο.

Επομένως, μη συνυπολογιζόμενου του χρόνου που απαιτείται για τον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας, η συμβασιοποίηση θα είναι άμεση.»

II. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3. Στο άρθρο 347 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γδ' του ν. 4412/2016 ορίζεται ότι : «Οι αποφάσεις των αναθετουσών αρχών, που αφορούν στην προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης για την ανάθεση των δημόσιων συμβάσεων, σύμφωνα με την περ. β' της παρ. 2 του άρθρου 26 και τα άρθρα 32 και 269 του παρόντος, εξαιρουμένων των περιπτώσεων ανωτέρας βίας, εκδίδονται μετά από σύμφωνη γνώμη της Αρχής, εφόσον οι συμβάσεις αυτές εμπíπτουν, λόγω της εκτιμώμενης αξίας τους, στο πεδίο εφαρμογής των Οδηγιών 2014/24/ΕΚ και 2014/25/ΕΚ, οι οποίες ενσωματώθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη με τον παρόντα νόμο. Η εν λόγω αρμοδιότητα ασκείται μέσα σε προθεσμία είκοσι (20) εργάσιμων ημερών από την περιέλευση του σχεδίου απόφασης στην Αρχή, συνοδευόμενου από όλα τα στοιχεία στα οποία θεμελιώνεται, κατά περίπτωση, η προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, με μέριμνα της αναθέτουσας αρχής. Μετά την άπρακτη παρέλευση της ως άνω προθεσμίας οι σχετικές αποφάσεις μπορούν να εκδοθούν και χωρίς τη γνώμη

της Αρχής. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και ιδίως λόγω της πολυπλοκότητας της υπό ανάθεση σύμβασης, η Αρχή δύναται με απόφασή της, η οποία κοινοποιείται στην αιτούσα αναθέτουσα αρχή, να παρατείνει άπαξ την ως άνω προθεσμία για δεκαπέντε (15) επιπλέον εργάσιμες ημέρες. [...]».

4. Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 353 του ν. 4412/2016, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 του ν. 4912/2022:

«5. Για την άσκηση των αρμοδιοτήτων των περ. α) της παρ. 1 του άρθρου 347, και στις περιπτώσεις που απαιτείται απόφαση της Αρχής, **συνεδριάζει και αποφασίζει επταμελής Επιτροπή**. Η Επιτροπή αυτή αποτελείται από δύο (2) Συμβούλους, οι οποίοι επελέγησαν μετά από εισήγηση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων ή του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 348 και τέσσερα (4) μέλη της Αρχής. Στην Επιτροπή προεδρεύει ο Πρόεδρος της Αρχής ή ένας (1) από τους Συμβούλους, που ορίζεται από τον Πρόεδρο της Αρχής. Η Επιτροπή συγκροτείται στην πρώτη συνεδρίαση του εκάστοτε Εκτελεστικού Συμβουλίου. Στον Κανονισμό Λειτουργίας μπορεί να προβλεφθεί η συνεδρίαση και λήψη αποφάσεων για τις προαναφερόμενες αρμοδιότητες σε σχηματισμό κλιμακίου. Οι Σύμβουλοι και τα μέλη της Αρχής, κατά τον χρόνο που συμμετέχουν στην Επιτροπή, δεν συμμετέχουν στα κλιμάκια εξέτασης προσφυγών της παρ. 4.»

5. Το άρθρο 236 του ν. 4412/2016 “Μέθοδοι υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας των συμβάσεων (άρθρο 16 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)” ορίζει ότι: “1. Ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης βασίζεται στο συνολικό πληρωτέο ποσό, χωρίς ΦΠΑ, όπως εκτιμάται από τον αναθέτοντα φορέα, συμπεριλαμβανομένου κάθε τυχόν δικαιώματος προαίρεσης ή τυχόν παρατάσεων της σύμβασης, όπως αυτά προβλέπονται ρητά στα έγγραφα της σύμβασης. [...]. 3. Η επιλογή της χρησιμοποιούμενης μεθόδου για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης δεν γίνεται με σκοπό την αποφυγή της εφαρμογής οποιασδήποτε διάταξης του παρόντος νόμου. Η σύμβαση δεν κατατέμνεται κατά τρόπο ώστε να αποφεύγεται η εφαρμογή οποιασδήποτε διάταξης του παρόντος νόμου, εκτός αν δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους. [...]”.

. Στη διάταξη του άρθρου 269 «Χρήση της διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση (άρθρο 50 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)» προβλέπεται ότι:

«[...]δ) στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο, εάν λόγω κατεπείγουσας ανάγκης οφειλόμενης σε γεγονότα απρόβλεπτα για τον αναθέτοντα φορέα, δεν είναι δυνατή η τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται για τις ανοικτές, κλειστές και τις διαδικασίες με διαπραγμάτευση με προηγούμενη προκήρυξη διαγωνισμού. Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτοντες φορείς για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη [...]».

III. ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

6. Η εταιρεία με την επωνυμία «Ελληνικά Ταχυδρομεία Α.Ε.» και τον διακριτικό τίτλο «ΕΛΤΑ Α.Ε.» είναι αναθέτων φορέας κατά την έννοια του άρθρου 224 του ν. 4412/2016 (άρθρο 4

της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ) και αποτελεί δημόσια επιχείρηση, με κύρια δραστηριότητα την παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών.

Το υπό εξέταση αίτημα της ΕΛΤΑ Α.Ε., αφορά στη σύναψη μεικτής δημόσιας σύμβασης, και ειδικότερα την προμήθεια εξοπλισμού και την υπηρεσία εγκατάστασης παραμετροποίησης των τερματικών, με κύριο αντικείμενο την προμήθεια, λόγω υψηλότερης εκτιμώμενης αξίας. Δεδομένου ότι πρόκειται για διαδικασία διαπραγμάτευσης για τη σύναψη δημόσιας σύμβασης, συνολικής προϋπολογισθείσας δαπάνης 3.500.000€ χωρίς Φ.Π.Α., συντρέχει η αρμοδιότητα της Αρχής κατ' άρθρο 347 παρ.2 περ.γ' υποπερ. γδ' του ν.4412/2016, όπως ισχύει, για την παροχή σύμφωνης γνώμης.

7. Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι η εν λόγω διάταξη, στο μέτρο που εισάγει εξαιρέσεις που συνιστούν παρέκκλιση από τη βασική ρύθμιση, ήτοι από τους κανόνες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αρχής της διαφάνειας, του ελεύθερου ανταγωνισμού, της αποφυγής των διακρίσεων και της ίσης μεταχείρισης στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, πρέπει να αποτελεί αντικείμενο συσταλτικής ερμηνείας. Συγκεκριμένα, προκειμένου η οδηγία 2014/24/ΕΚ να μην απωλέσει την πρακτική αποτελεσματικότητά της, τα κράτη μέλη και οι αναθέτουσες αρχές τους δεν επιτρέπεται να προβλέπουν περιπτώσεις προσφυγής στη διαδικασία με διαπραγμάτευση που δεν προβλέπονται από την εν λόγω οδηγία ή να συνοδεύουν τις ρητώς προβλεπόμενες από την οδηγία αυτή περιπτώσεις με νέους όρους που έχουν ως αποτέλεσμα να καθιστούν ευκολότερη την προσφυγή στην εν λόγω διαδικασία (βλ. ΔΕΕ, αποφάσεις της 18ης Μαΐου 1995, C-57/94, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1995, σ. I-1249, σκέψη 23, της 28ης Μαρτίου 1996, C-318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλ. 1996, σ. I-1949, σκέψη 13 και της 13ης Ιανουαρίου 2005, C-84/03, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλ. 2005, I-13947, σκέψη 48).

8. Ως εκ τούτου, δέον όπως διερευνηθεί εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 269 περ. δ' του ν. 4412/2016. Ειδικότερα, για την εφαρμογή της ανωτέρω διάταξης απαιτείται η συνδρομή πέντε σωρευτικών προϋποθέσεων. Συγκεκριμένα: i) η ύπαρξη κατεπείγουσας ανάγκης που δεν συμβιβάζεται με τις προθεσμίες που επιτάσσουν άλλες διαδικασίες, ii) η ύπαρξη απρόβλεπτης περίπτωσης, iii) η ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της απρόβλεπτης περίπτωσης και της κατεπείγουσας ανάγκης που ανακύπτει, iv) οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτοντες φορείς για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη, και τέλος, v) η ανάθεση της εν λόγω σύμβασης στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο.

9. Από την εξέταση των στοιχείων του φακέλου της υπό κρίση υπόθεσης, προκύπτουν τα ακόλουθα:

(i) **Ως προς την ύπαρξη κατεπείγουσας ανάγκης που δεν συμβιβάζεται με τις προθεσμίες που επιτάσσουν άλλες διαδικασίες :**

Η εταιρεία αναφέρει ότι «έχει ήδη διεκπεραιώσει ένα σημαντικό αριθμό δράσεων αντιμετώπισης των αποτελεσμάτων της κυβερνοεπίθεσης και έχει επανέλθει σε ασφαλές περιβάλλον λειτουργίας. Το περιβάλλον αυτό, όμως, εξακολουθεί να είναι ευάλωτο, καθώς τα παρωχημένα υλικά hardware και software δεν έχουν αντικατασταθεί και παραμένουν σοβαροί πόλοι εισόδου κακόβουλων λογισμικών. Η αντικατάστασή τους είναι απολύτως και

άμεσα επιβεβλημένη κατά κοινή διαπίστωση και των στελεχών της Γενικής Διεύθυνσης Πληροφορικής αλλά και των δυο μεγάλων εταιρειών που συνέδραμαν την εταιρεία ... και συγκεκριμένα των εταιρειών PWC και NETBULL. [...] Όπως θα διαπιστώσετε από το σύνολο των εγγράφων που θέτουμε υπόψη σας και κυρίως από τις εκθέσεις των εταιρειών PWC και NETBULL, η ανάγκη για την άμεση αντικατάσταση των παρωχημένων σταθμών εργασίας και του λογισμικού που είναι εγκατεστημένο είναι άμεση και μια προσφυγή σε διαγωνιστική διαδικασία ανοιχτού διεθνούς διαγωνισμού θα διαρκέσει σημαντικό χρονικό διάστημα το οποίο είναι κρίσιμο για την εταιρεία καθώς η ασφάλεια που δημιουργήσαμε με τις παρεμβάσεις μας είναι εξαιρετικά ευάλωτη.»

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα σχετικά έγγραφα που συνοδεύουν την αίτηση, επισημαίνουμε τα εξής κύρια σημεία:

- Τα προβλήματα που προέκυψαν από το γεγονός της κυβερνοεπίθεσης της 20.03.2022 αντιμετωπίστηκαν και «Τα ΕΛΤΑ επανήλθαν σε κανονική λειτουργία μετά τις 24.03.2022» (Εισήγηση προς ΔΣ ΕΛΤΑ Α.Ε./ 9 σελ.5 καθώς και Σχετικό 10 Δελτία Τύπου 21.03 έως 07.04). Επίσης «η εταιρεία έχει ήδη διεκπεραιώσει ένα σημαντικό αριθμό δράσεων αντιμετώπισης των αποτελεσμάτων της κυβερνοεπίθεσης και έχει επανέλθει σε ασφαλές περιβάλλον λειτουργίας» .
- Όπως αναφέρεται στα σχετικά έγγραφα, οι ευπάθειες (αδυναμίες πόρων που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο εκμετάλλευσης από μια απειλή) που οφείλονται στο παρωχημένο υλικό και λογισμικό των σταθμών εργασίας συνιστούν σε περίπτωση επανάληψης κυβερνοεπίθεσης, υψηλό δυνητικό κίνδυνο για πρόκληση δυσλειτουργιών ή διακοπή παροχής υπηρεσιών της εταιρείας. Οι ευπάθειες αυτές μπορούν να αντιμετωπισθούν μόνο με αντικατάσταση του εξοπλισμού και ως εκ τούτου θεωρείται κατεπείγουσα η ανάγκη ανάθεσης σχετικής σύμβασης για την άρση της άμεσης και διαρκούς επικινδυνότητας. (Εισήγηση προς ΔΣ ΕΛΤΑ Α.Ε. / 15-19 σελ. 7-9).
- Όπως αναφέρει η εταιρεία, στον κατεπείγοντα χαρακτήρα της ανάγκης συμβάλλει το γεγονός ότι τα ΕΛΤΑ αποτελούν τον φορέα παροχής της καθολικής υπηρεσίας (ΦΠΚΥ) (άρθρο 21 παρ. 2 του ν. 4053/2012) και ως εκ τούτου είναι κρίσιμη η απρόσκοπτη και αδιάλειπτη διαθεσιμότητα παροχής υπηρεσιών. (Εισήγηση προς ΔΣ ΕΛΤΑ Α.Ε / 30 σελ. 12) .

Ως προς το θέμα της κατεπείγουσας ανάγκης και των προθεσμιών που προβλέπει η σχετική νομοθεσία για τις διαγωνιστικές διαδικασίες του ανοικτού και κλειστού διαγωνισμού, η εταιρεία αναφέρει τα εξής: «εκτιμούμε ότι θα απαιτηθούν, για την συλλογή και αξιολόγηση προσφορών, περί τις επτά (7) εργάσιμες ημέρες. Σε διαφορετική περίπτωση, λόγω της πιθανότητας άσκησης –κατά τα συνήθως συμβαίνοντα– προδικαστικών προσφυγών και δικαστικών εμπλοκών, ο χρόνος για να φτάσουμε στη συμβασιοποίηση δεν μπορεί καν χρονικά να προσδιοριστεί, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τα ΕΛΤΑ για το συγκεκριμένο Έργο» (Συμπληρωματικά ερώτημα ε).

Η ανάγκη άμεσης αντικατάστασης του εξοπλισμού, προκύπτει από τη χρήση παρωχημένου υλικού και λογισμικού και οφείλεται στην τεχνολογική εξέλιξη, στις συνεχώς αυξανόμενες απαιτήσεις του εξοπλισμού και στην παύση της υποστήριξης του λογισμικού από την

κατασκευάστρια εταιρεία. Σημειώνουμε ότι ενώ η κυβερνοεπίθεση συνέβη στις 20.03.2022, το αρχικό αίτημα για προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης υπεβλήθη στην ΕΑΑΔΗΣΥ στις 24.08.2022.

Περαιτέρω, η ΕΛΤΑ ΑΕ επικαλείται επιτακτική ανάγκη κάλυψης των αναγκών της. Ωστόσο η εν λόγω ανάγκη άμεσης αντικατάστασης του εξοπλισμού, προκύπτει από τη χρήση παρωχημένου υλικού και λογισμικού και οφείλεται στην τεχνολογική εξέλιξη, στις συνεχώς αυξανόμενες απαιτήσεις του εξοπλισμού και στην παύση της υποστήριξης του λογισμικού από την κατασκευάστρια εταιρεία. Επισημαίνεται ότι η ανάγκη αυτή υπήρχε και πριν το συμβάν της κυβερνοεπίθεσης, όπως είχε αναγνωρισθεί στο σχέδιο Ψηφιακού Μετασχηματισμού των πληροφοριακών Υποδομών της εταιρείας. Σημειώνεται, ότι τα προβλήματα που προέκυψαν από το γεγονός της κυβερνοεπίθεσης της 20.03.2022 αντιμετωπίστηκαν και «Τα ΕΛΤΑ επανήλθαν σε κανονική λειτουργία μετά τις 24.03.2022» .

Επιπλέον, από τα στοιχεία του φακέλου δεν τεκμηριώνεται ότι η επικαλούμενη κατεπείγουσα ανάγκη δεν συμβιβάζεται με τις προθεσμίες που τίθενται από την επισπευσμένη διαδικασία του άρθρου 264 παρ.3.

Κατά συνέπεια, υπό το πρίσμα των ανωτέρω, δεν διαφαίνεται ότι υπάρχει επείγουσα και επιτακτική ανάγκη για αντικατάσταση του παρωχημένου υλικού και λογισμικού η οποία κατά τον χρόνο εξέτασης του αιτήματος δεν συμβαδίζει με τις προθεσμίες που προβλέπει η σχετική νομοθεσία για τις διαγωνιστικές διαδικασίες.

ii) Ως προς την ύπαρξη απρόβλεπτης περιστασης:

A. Ως απρόβλεπτες περιστάσεις νοούνται γεγονότα που υπερβαίνουν κατά πολύ τον συνήθη ρου του οικονομικού και κοινωνικού βίου. Γίνεται περαιτέρω δεκτό, σύμφωνα με τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, ότι, κατά την έννοια της διάταξης του άρθρου 269 περίπτωση δ του ν. 4412/2016, ο αναθέτων φορέας έχει μεν την ευχέρεια, κατ' απόκλιση από τον γενικό κανόνα διενέργειας ανοικτού ή κλειστού διαγωνισμού, να συνάπτει δημόσια σύμβαση με προσφυγή στην εξαιρετική διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση της σχετικής προκήρυξης, μόνον όμως εφόσον συντρέχουν οι προς τούτο νόμιμες προϋποθέσεις, ήτοι κατεπείγουσα ανάγκη οφειλόμενη σε γεγονότα απρόβλεπτα και δη μη απορρέοντα από δική του ευθύνη. Η σχετική απόφαση του αναθέτοντος φορέα πρέπει να φέρει πλήρη και ειδική αιτιολογία, αναφορικά με τους λόγους για τους οποίους αποφασίζεται η προσφυγή στην εν λόγω εξαιρετική διαδικασία (βλ. ΣτΕ 1747/2011).

Επιπλέον, αντίστοιχη άποψη έχει υιοθετήσει και το Ελεγκτικό Συνέδριο, το οποίο δέχεται ότι απρόβλεπτες περιστάσεις είναι τα γεγονότα που δεν μπορούν αντικειμενικά με βάση τα διδάγματα της ανθρώπινης πείρας και λογικής να προβλεφθούν, είναι δε ανεξάρτητα της βούλησης της αναθέτουσας αρχής και δεν πρέπει να απορρέουν από έλλειψη προγραμματισμού και επιμέλειας αυτής (βλ. ενδεικτικά πράξεις ΕΣ 91, 105, 171, 191, 200, 205 και 214/2007, 15 και 74/2008).

Τέλος επισημαίνεται ότι σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αν δεν πληρούνται μία από τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις ως προς το

κατεπίγον, δεν δικαιολογείται η προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης (βλ. αποφάσεις ΔΕΕ της 2ας Αυγούστου 1993, C-107/92, Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 12, C-318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, σκέψη 14).

B. Κατόπιν των ανωτέρω, οι ισχυρισμοί της ΕΛΤΑ Α.Ε σχετικά με την πλήρωση της προϋπόθεσης περί ύπαρξης απρόβλεπτης περίπτωσης, πρέπει να κριθούν υπό το πρίσμα του κατά πόσον τα επικαλούμενα αποτελούν έκτακτα και ασυνήθιστα γεγονότα, τα οποία αντικειμενικά δεν ήταν σε θέση να προβλεφθούν σύμφωνα με τους κανόνες της ανθρώπινης εμπειρίας και λογικής.

Από τα στοιχεία του φακέλου, αναφορικά με την απρόβλεπτη περίπτωση σημειώνουμε τα εξής:

- Η εταιρεία *«εφάρμοξε, πριν την Κυβερνοεπίθεση ολοκληρωμένη πολιτική ασφαλείας με όλα τα ενδεδειγμένα σύγχρονα μέτρα προστασίας από κακόβουλες ενέργειες»*. Στην πολιτική αυτή περιλαμβάνονταν μεταξύ άλλων διαδικασίες και έντυπα για την εκτίμηση και την αντιμετώπιση των Κινδύνων Ασφάλειας Πληροφοριών καθώς και τη Διαχείριση Περιστατικών Ασφάλειας. Συνάγεται δηλαδή ότι στο πλαίσιο αυτό υπήρχε αναγνώριση των κινδύνων και κατάταξή τους ανάλογα με τις επιπτώσεις, το μέγεθος της απειλής, το κόστος κλπ. Επίσης, από τη μηνιαία αναφορά «Συνεχούς Παρακολούθησης Ασφάλειας Πληροφοριών» (Σχετικό¹⁴) με ημερομηνία έκδοσης 07.02.2022 που εξετάζει τα συμβάντα του Ιανουαρίου 2022, προκύπτει ότι καταγράφονταν τακτικά περιστατικά ασφαλείας, τα οποία φέρεται ότι αντιμετωπίζονταν με την εφαρμογή της πολιτικής και των μέτρων ασφαλείας.
- Από το απόσπασμα του ψηφιακού Μετασχηματισμού της εταιρείας (Σχετικό 16 και Συμπληρωματικά ερώτημα δ και Εισήγηση 38 σελ 15) προκύπτει ότι η ανάγκη αντικατάστασης του παρωχημένου υλικού και λογισμικού ήταν αναγνωρισμένη και είχε σχεδιασθεί η αντιμετώπισή της με προβλεπόμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης προγενέστερη του συμβάντος (εντός του 2021).

Επίσης επισημαίνεται ότι :

- στην Ελλάδα είχαν προηγηθεί από το 2021 και άλλα περιστατικά κυβερνοεπιθέσεων με παρόμοια χαρακτηριστικά (προσπάθεια κρυπτογράφησης ή υποκλοπής αρχείων για λύτρα) σε μεγάλους οργανισμούς.
- η ανάγκη άμεσης αντικατάστασης του εξοπλισμού, προκύπτει από τη χρήση παρωχημένου υλικού και λογισμικού και οφείλεται στην τεχνολογική εξέλιξη, στις συνεχώς αυξανόμενες απαιτήσεις του εξοπλισμού και στην παύση της υποστήριξης του λογισμικού από την κατασκευάστρια εταιρεία (Microsoft). Τα γεγονότα αυτά όμως είναι ευρέως γνωστά και όχι μόνο σε εξειδικευμένο προσωπικό (ενδεικτικά: <https://www.tovima.gr/2014/04/07/world/i-microsoft-bgazei-apo-tin-priza-to-leitoyrgiko-systima-windows-xp/>).

Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι ο χαρακτήρας του απρόβλεπτου δεν τεκμηριώνεται.

Υπογραμμίζεται ότι, εάν δεν πληρούται μία από τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις ως προς το κατεπίγον, δεν δικαιολογείται η προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης.

(βλ. αποφάσεις ΔΕΕ της 2ας Αυγούστου 1993, C-107/92, Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 12, C-318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, σκέψη 14).

10. Από τη συνδυαστική εκτίμηση των προεκτεθέντων κρίνεται ότι δεν συντρέχουν σωρευτικά οι ανωτέρω εξετασθείσες προϋποθέσεις εφαρμογής της εξαιρετικής διάταξης της περίπτωσης δ' του άρθρου 269 του ν.4412/2016 και ως εκ τούτου παρέλκει η εξέταση της συνδρομής των λοιπών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ενόψει αυτών, με βάση το διδόμενο πραγματικό και από την υπαγωγή του στις προαναφερόμενες και ερμηνευόμενες διατάξεις, επί του τεθέντος ερωτήματος, η Αρχή ομόφωνα αποφασίζει:

Τη μη παροχή σύμφωνης γνώμης επί του αιτήματος της εταιρείας με την επωνυμία ΕΛΤΑ ΑΕ, κατ' άρθρο 347 παρ. 2 περ. γ' υποπερίπτωση γδ' του ν.4412/2016, όπως ισχύει, προκειμένου να προσφύγει στη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, για την ανάθεση σύμβασης, με αντικείμενο «Αναβάθμιση μηχανογραφικού εξοπλισμού της ΕΛΤΑ Α.Ε. για την αντιμετώπιση περιστατικών ασφαλείας» προϋπολογισμού 3.500.000€ χωρίς Φ.Π.Α., κατ' άρθρο 269 (δ) ν. 4412/2016, λόγω μη συνδρομής των προς τούτο τασσόμενων υπό του νόμου προϋποθέσεων.

Αθήνα, 20 Οκτωβρίου 2022

Η Πρόεδρος

Ανδρονίκη Θεοτοκάτου